HËROES DEL BRUCH

MONÓLECH EN VERS

original den

FRANCESCH PRADELL Y PUJOL

PREMIAT EN LO PRIMER CERTAMEN CELEBRAT

PER LO

Centre Moral y Congregació de S. Lluís Gonçaga

DE LA PARROQUIA DE S. FRANCISCO DE PAULA

DE BARCELONA

á 10 de Juny de 1894 y estrenat ab bon exit

en la mateixa societat

la nit del 21 d' Octubre del mateix any

BARCELONA
Tipo-litografia de J. Jutglar
Pasatje Hort dels Velluters, núm. 2
1895

HËROES DEL BRUCH

MONÓLECH EN VERS

original den

FRANCESCH PRADELL Y PUJOL

PREMIAT EN LO PRIMER CERTAMEN CELEBRAT

PER LO

Centre Moral y Congregació de S. Lluís Gonçaga

DE LA PARROQUIA DE S. FRANCISCO DE PAULA

DE BARCELONA

á 10 de Juny de 1894 y estrenat ab bon exit

en la mateixa societat

la nit del 21 d' Octubre del mateix any

BARCELONA

Tipo-litografia de J. Jutglar

Pasatje Hort dels Velluters, núm. 2

1895

A D. Joan Saigí

Agrahit per los esforsos rea=lisats per vosté en lo desempenyo d' aquet mon primer ensaig dra=mátich, tinch l' honor de dedicar=li, no per lo seu valor literari sino en proba del afecte y estimació que li porta lo seu amich

L' autor.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
Joan..	Sr. Saigí.
Miquel..	» Martí.

ACTE ÚNICH

L' escena representa un recolçe de montaña; á la dreta primer terme hi ha un forat qu' es la entrada d' una cova.

Al entrar Juan en l' escena diu la primera pausa mirant per tot arreu y ab senyaladas mostras de impaciencia.

Lo voltant he corregut
y ni rastre d' ells ne queda...
no ho serían... m' ho semblava
es tal volta il-lusió meva,..
Es estrany que tardin tant
la fosca avansa y no venen.
Mes en Miquel fora aquí
perque d' ell poch ne recelan

(*Curta pausa*.)

Lo plan está ben pensat
y per fi ja 'ns podrém veurer
lliure 'l poble de francesos.
¡Per fi lliure d' ells per sempre!...
Y 'l capitá malehit
que 'ns persegueix com á feras
avuy guiat per mon germá
vindrá á buscá una mort certa
puig fingintli que'ns traheix
lo portara aquí per veurer
la cova que fins avuy

ha sigut nostra defensa
mentres los companys al poble
agafantlos per sorpresa
farán d'ells tal mortaldat,
que corri la sanch á rieras
declarantse independents
de las áligas francesas.
¡Oh! entraren traidorament
deixant sols runas y cendras
y rius de sanch que senyalan
lo seu pas per nostra terra.
Traidorament nos deshonran,
traidorament aquí'ns prenen
trossos estimats del cor
y 'ns deixan en la miseria;
traidorament, per tot entran
ab lo cor ple de fieresa
passant sempre á sanch y foch
al poble qu' á n' ell s' entrega;
traidorament y ab anhel
perseguintnos com á feras
ens matan allá hont 'ns troban
séns' pietat ni conçiençia;
y per fi; traidorament
y ab lo seu cor ple d' enveja
ens invadeixan la patria
desitjant férsela seva.
Donchs be, aquets homes tan vils
que per norma tant sols tenen
engrandir lo seu imperi
ab ideas tant rastreras
que no miran lo que costa
que 's porti á cap eixa idea,
no serveix la lluita franca
per guanyar aqueixa guerra
sinó buscant mil paranys

aseguranꞌt lo tret sempre
y aixís sols es l' únich medi
d' aturar aqueixas feras.

(*Pausa.*)

¡Oh! quin día quan la vila
los francesos varen pendre!...
Venía tranquil de Roda
sens' que passés per ma pensa
trobar á n' al entrá al poble
que primera llum vaig veurer
un quadro qu' al recordarho
me fá d' horror estremeixa.
Venía content, pensant
en ma esposa y ma filleta
quan al distingir lo poble
veig sobre ell tal fumareda
que 'm fa llensá un crit d' esglay
y caich sens sentit per terra,
per fi vaig tornar en sí
y en lo poble encar s'hi veya
aquell fum que 'l vent joganthi
el posá de tal manera
que 'm semblava veure allí
á n' á l' áliga francesa
amarrant ab sas dos urpas
al poble en que ma filleta
junt ab ma estimada esposa
ab gran deliri m' hi esperan.
Allavors corrent com boig
ab mon cor ple de fieresa
cap al poble 'm dirigeixo
pensant trobárhi á las feras.
Entro al poble y... ¡oh! quin quadro!
á la vista se 'm presenta!
moltas casas convertidas
en muns de runas y cendras!

y al carré per tot cadávres
qu' al mirarlos feyan fresa.
Quan veig tot aixó, recordo
á ma esposa, ma filleta;
anhelant busco ma casa
per fi la veig ¡també crema!
Entro dintre y ¡quin horror!
totas dugas allì estesas
en mitg d' un bassal de sanch.
Frenètich caich sobre d' ellas
busco 'l cor, mes no respiran,
busco las mans, totas gèlan,
delirant las dos abrasso
contra 'l meu pit estrenyentlas
pensant las dos reanimar
ab la meva sanch bullenta
omplo de besos sa cara
mes encar segueixen fredas...
Deixant aquells sers, m'aixeco
ab lo cor de rábia encesa
murmurant mots de venjansa
contra la tropa francesa...
¡Per tot rodejat de foch
y á mos peus ellas estesas!...
mitg cegat per tal desgracia
á ma pensa 'm ve l' idea
d' agafar á totas duas
y tirarmhi al foch ab ellas;
quan anava á realisar
de cop y volta eixa idea
sento un timbal molt llunyá
que tocant, pro tocant sempre
anima á n' als catalans
de 'ls francesos á defendres.
Allavors pensant venjarlas
surto de casa per sempre.

Me 'n vaig del poble correns
y quan d' ell un tros lluny n' era
miro y donch l' últim adeu
á 'ls sers qu' allí mon cor deixa,
veyent á la mateixa áliga
á sobre 'l poble estenentse
estrenyentlo ab sas dos urpas
ab tanta y tanta fieresa
que queyan totas las casas
fetas á trossos per terra.

(*Pausa.*)

Encar recordo l' acció
en que ab los del Bruch juntat
contra 'l francés me batía
per primer cop... ¡per venjarm'!
¡Quina jornada es aquella!
quantas morts! y quanta sanch!
tant sols pensarho m' esglaya
y m' estremeixo d' espant;
la mortandat fou terrible,
sembrat d' enemichs lo camp
y 'ls pochs que 'n quedaren vius,
fugint com si fos d' un llamp.
La jornada n' es complerta
y 'ls trabuchs sens descansar,
treyan ferro de sa boca
com no s' había vist may...
En un recó de montanya
á n' al gabaitx esperant
mentres de tot cor resabam
per la victoria alcansar,
plens de fé y ab cor valent
ab lo trabuch á la ma
ple de pólvora y balins
carregat hasta bessar.
Per fi 'ls vejem ¡verge Santa!

¡Si 'n venían de soldats!
quinas armas! quin lluhí
feya ab lo sol lo gàbaitx!
ja 'ls tenim molt aprop nostre,
los francesos van confiats
sens pensar per re ab nosaltres
qu' ab ansia estèm esperant...
De prompte 'ls trabuchs s' aplanan
un retró fa horroritsar
y un nuvol de fum y balas
fá llensar á n' als gabaitx
un crit d' espant y per terra
cauhen ferits sangueijant
francesos qu' al caurer llensan
¡ays! de dolor y d' esglay.
Resona un crit de venjantsa
quan vehuen d' ells tanta sanch
buscan hont som y 'ns senyalan
lo timbal que va tocant.
Los trabuchs plens altra volta,
pro plens sempre hasta bessar,
tornan á estendrers' á sobre
lo turó que 'ns ha amagat.
Disparém altre vegada
y 'n cauhen molts mes, besant
nostra terra catalana
deixanthi allí un riu de sanch.
Per fi 'l francés decidit
veyent d' ells tal mortandat,
sens tirá sobre esgrimint
l' acer, plens de rábia tal
que tronchan tot quant trapitjan
y veuhen sense pensar
que tots portem barretina
y la patria 'ns fa lluytar;
mes avans de sa arribada

los trabuchs ja carregats
altre volta 'ls disparabam
veyent caurer mes gabaitx;
mes, ca, per xo no s' aturan
venen molt mes enutjats
desitjánt pendrer venjantsa
y sentint sempre 'l timbal.
Ja la lluyta es cos á cos,
de francesos pochs n' hi han
defensan ells son honor
per quatre valents llensat,
mes nosaltres no lluytem
per més terras conquistar,
lluytém per la patria ab fé,
lluytém en contra 'ls tirans
que 'ns invadeix nostras terras,
contra 'l capdill inhumá
que nostra estimada patria
envejós vol conquistar...
Los francesos ja corrían
y sols quedaba en lo camp,
gabaitxs que de sas feridas
s' escapaban rius de sanch;
y mirantlos, com corrían,
ab lo trabuch á la ma,
pregonàba la victoría
lo timbal sempre tocant.

(P*ausa curta.*)

(D*urant l'anterior pausa s' haurá assentat en una pedra: y després d' haber dit los dos primers versos s' aixeca y mira impacient á dintre.*)

No comprench ja sa tardansa
y tinch por á n' al gabaitx...
qu' es estrany, no 'ls veig venir
y la fosca está avansant...
M' estremeixo quan sols penso

la sort que 'ns esperará
si 'ls francesos descubrían
la trama del nostre plan...
No pot ser... la Providencia
de segur l' apoyará.

(*Se sent un xiulet.*)

¡Ah! per fi son aquí (*ab alegría y*
[*mirant.*)
¿Sol?
Lo plan haurá fracassat!...
Mira enrera... ja comprench...
Lo xiulet m' está avisant
que 'm prepari per la lluyta.
¡Oh! ja 'ls veig... ja s' ha juntat
Ara... á preparar las eynas,
qu' ajudat per mon jermá
atacant ab valentía,
ni un tant sols n' ha de quedar
mentres los que hi ha á la vila
per sorpresa, matarán
á tota la gen francesa
que á ne'l poble hi han quedat;
are bon ull y que caygui
aquet malehit capitá
y qu' á 'ls dos 'ns protegeixi
la Verge de Montserrat.

(*Pausa petita.*)

(*Joan mira poch á poquet y al cap d' un rato dispara la carabina y exclama alegrament.*)

¡Ah¡ lo capitá cau en terra
y 'n Miquel vers aquí escapa...

(*se sent una descarga.*)

Los francesos se defensan...
no l' han tocat no... dispara
y un altre de 'lls ferit besa
nostra patria catalana.

Pues á ells (*dispara*) fugent.., la victo-
ja tenim avuy guanyada. [ria
¡Oh! que veig; si... ve ferit

(*Entra Miquel ab una ma posada al pit y al altre una pistola y al entrá vol enrahoná fent un esfors mes no pot y cau mort en los brasos del seu jermá.*)

¡Oh! Miquel... escolta... parla...
(*Miquel cau á sos brassos mort.*)
¡Oh! mort!... si... si son cor gela.,.
venjansa, Miquel venjansa...

(*Se sent una campana llunyana que toca fins caure 'l te ó. Ab alegría, diu Joan.*)

¡Victoria! ja estás venjat
cla ho anuncía la campana.,.
Y mentres allí, alegres
nostra victoria proclaman,
aquí mos brassos estrenyen
á l'hèroe de la jornada
que la vida sacrifica
per lliurar la seva patria,
com tot fill d' aqueixa terra
que 's titula catalana.
(*Teló rápit.*)

FI

OBRAS PUBLICADAS

LAS CALSAS DE VELLUT

Drama en tres actes y en vers original de D. Joaquim Albanell preu. . 1'50

Héroes del Bruch

Monólech dramátich y en vers original de D. Francesch Pradell preu. . 0'50

EN PRENSA

DOS FILLS

Drama en tres actes y en vers original de D. Joan Manubens y Vidal premiat en lo certamen del Centre Moral.

FOCH Y NEU

Monólech tragich y en vers original del mateix autor.

DE VENTA en lo Centre Moral. Avellana 5, principal; y en totas las llibrerías católicas.